خوێندنەوەیەک بۆ کتێبی (ڕۆژگاری ڕەش) لە نووسینی فەرهاد قادر.. نووسینی : کارزان عزیز

زەنگی هۆشیاری لە تاریکیدا ئاوێنەی بۆپەردەیی کۆمەڵگای کوردیی

نووسینی : کارزان عزیز

کاتێک ئەدەبیات و نووسین بەرگی خیانەتپەرستیی ڕووت و چیرکە دوور لە ڕاستییەکان لەبەر خیان دادەماڵن و ڕاستەوخۆ دەست دەکەن بە لەکەینەوەیەکی قووڵی مەیدانی لە ناو ناخی کۆمەڵگەدا، ڕووتکی نوێ لە هۆشیاریی گشتی و بۆئاگاهاتنەوەی پاشماوەی لەدایک دەبێت. کتێبی «ڕۆژگاری ڕەش» لە نووسینی مامۆستا فەرهاد قادر، لەژێر ژێرناونیشانی «چیرکە ڕاستەقینەکان»، تەنها کەکراوەیەک لە بەسەرهات یان گێڕانەوەی ڕووت و سادەی کۆمەڵێک ڕووداوی ڕۆژانە نییە؛ بەڵکو ئاوێنەیەکی بەڕەحم، ڕوون، بۆپەردە و ئەجگار گشتگیرە بەرامبەر بەو لایەنە نەبینراو، تەمومژاوی و تاریکانەی کە ڕۆژانە لە قووڵایی کۆمەڵگەکەماندا ڕوو دەدەن و زەرجار بەهەی هەستیاری، شەرم، یان ترسەوە لەناو دیوارەکانی بەدەنگیدا شارراوە دەمێننەوە. نووسەر لەم بەرهەمەدا، بە هەنانەئارای دەقی ڕاستەقینەی ناو داوە کۆمەڵایەتییەکان و پێڕاوی دادگاکان، تەنها ڕێگەی گەڕانەوە نابینێت، بەڵکو دەبێتە تەوژمێکی کۆمەڵایەتیی خەمخەر، فەیلەسوفکی ئەخلاقی و دەروونناسکی خاوەن دیدکی وردبین کە بە تێڕامانکی قووڵەوە پەردە لەسەر جیهانی تاوان، لادان، بەدەرەتانی، و باجدانی تراژیدیانەی هەڵە بەردەوامەکانی مرۆڤ لادەبات. ئەم بەرهەمە هەڵمالینکی فکری، ئەخلاقی و جدییە بە دەرخستنی ئەو هەکارە شاراوە و هۆشیارییە ونکراوانەی کە مرۆڤ لە لوتکەی سەلامەتی، شەرەف و ئارامیی خەزانییەوە بە هەواشی یان بە کتوپڕی بەرەو کۆتنی یەکجاری، ئابووچوون و زەنگاوی بەدەرئەنجامی دەبەن. ناونیشانی کتێبەکە، «ڕۆژگاری ڕەش»، بەرجەستەکردنی شاکارییانەی ئەو ساتەوەختە کاریگەر، تاریک و سەختەی ژیانە کە تێیدا مرۆڤ بەهەی کەمتەرخەمی، بێیاری هەڵەش، سادەیی بەسنوور، یان تووگلان لە داوی ئارەزووە کاتی و نەبەزێنراوەکاندا، دەکەوێتە ناو جەرە

تاریکییەکی چڕوو کە دەروازەکانی دەربازبوون لەی یەکجار ئەستەم و بەهیوا دەبن. هووکاری بەرگی کتێبەکەش بە وێنەی دەستکی سورکراوە بە خوێن یان ڕەنگی ئازار و کەلەپچەیەک لەسەر باکگراوندەکی تاریک و داماو، هەمایەکی ئەجگار کتوپڕ، قووڵ و چەکراوەی نیشانەکانی تاوان، سزا، و سەپاندنی یاسایە؛ دەستە سورکراوەکە هەمایە بە تەوەگلان لە کردارەکی قەدەغەکراو، دەستپێاگەیاندنی ئازار، و خەستبوونی پڕۆسەیەک لە لاپەڕەکانی ژیاندا کە بە هیچ ئاوەک ماحوو نابێتەوە، کاتێک کەلەپچەکەش چەمکی بێبەشبوون لە ئازادی، حەتمییەتی دەسەڵاتی یاسا، و حەتمییەتی سەپاندنی باجی کردەوەکان بەرجەستە دەکات. هەموو ئەم وێنەسازییە سیمایی و هەمایانە، خوێنەر لە یەکەم تەوانین و نیگاوە ئامادە دەکەن بە چوونەناوەوەی جیهانێک کە پڕبیەتی لە ڕاستیی تاڵ و ئازاربەخش، بەڵام بەادەت پڕویست و پڕویستتر بە تێگەیشتن لە لەژیکی ئاڵەزی ڕەفتارەکانی مرۆڤ لە ناو هەناوی کۆمەڵگەدا.

گرنگیی سەرەکی و بنەڕەتیی ئەم بەرهەمە مەزنە لەوەدا خەی دەبینێتەوە کە مامۆستا فەرهاد قادر تەنها وەک چاودێرێک یان نووسەرێکی بیستێک نانووسەت، بەڵکو بە فەکەسەکی زانستیی قووڵ دەچێتە ناو قووڵایی سایکەلۆژیای کەسایەتییەکان و شیکارییەکی فرەڕەهەند بە کۆمەڵناسیی تاوان و داماتی بەهاکان دەکات. لە لایەکەوە، تیشک دەخاتە سەر ئەو هەکارە دەروونی، ئابووری، کەلتووری و خەزانییانەی ناو ناخی تاوانبار و ئەو ژینگە لادەرەی کە پاڵ بە مرۆڤەوە دەنێت تا سنوورە ئەخلاقی و یاساییەکان ببەزێنێت، و لە لایەکی ترەوە، بە هاوسەزییەکی قووڵی ئەدەبییەوە ئازار، بەدەرەتانی، بێئاگاهی و خەمەکیی قوربانییەکان بەرجەستە دەکات کە زەرجار بەهەی سادەیی، نەزانین، یان متمانەی کوێرانەوە دەکەونە ناو داوی کەسانی فێڵباز و بەویژدانەوە. کتێبەکە بە زەقبوونی هەرێک لە چیرەکەکاندا، ڕووبەڕووی زنجیرەیەک پرسیاری جەوهەری و فەلسەفیمان دەکاتەوە: چۆن هەڵەیەکی بچووک، نەرمییەک لە هەڵوەست، یان بەیارەکی خەرای سەزداری دەکرێت پاشەڕۆژی تەواوی خەزانێک هەڵبووەرێنێت و بریندار جێبهێڵێت کە نەوە دوای نەوە باجی بدرێت؟ دەوری هەژاریی فکری، غەفڵەت، نەزانی، و کەشە دەروونییە شاراوەکان لە هاندانی تاوانکاریدا چییە؟ و لە هەمووی گرنگتر، سنووری نێوان سەلامەتی و کەوتنە ناو «ڕەژگاری ڕەش» چییە و چەندە باریک و مەترسیدارە؟

کاتێک زیاتر لە شەوازی داشتنی نووسەر دەکۆڵینەوە، دەبینین مامۆستا فەرهاد قادر ڕەگەی نەداوە دەقەکان بنکەی ببەسترێن بە ئاڵەزییە فەلسەفییە وشکەکانەوە، بەڵکو زمانی نووسینەکەی کردووەتە

پردەکی زەر زیند وو لە نەوان توێژینەوەی ئەکادیمی و گۆڤارەوەی هەوان؛ بە جۆرێک کە هەر تەبەقەیەکی کەمتر گرنگ، لە خوێندکارەکەوە تا پیاوێکی بەتەمەن، دەتوانێت بە هوونی چەمک و ئامانجەکانی تێبگات. ئەم شێوازە لە گۆڤارەوە، هەزەکی تایبەت دەبەخشێتە دەقەکان و وا لە خوێنەر دەکات نەک تەنها ببێتە تەماشاکارێکی دەرەکی، بەڵکو خۆی لە ناو شیکاری و هاوسەزی و پەندەکانی ناو چیرۆکەکاندا ببینێتەوە. هەیتمی حەکایەتەکان هێندە خۆران کە بەزاری لە لای خوێنەر دروست ناکەن، بەڵکو خولیا و ئارەزووی بەردەوامبوونی تێدا دەچێنن تا دوا لاپەڕەکانی کتێبەکە.

بەهای پەروەردەیی و جڤاکی ئەم بەرهەمە لەوەدا بەدەردەکەوێت کە بەنمایەکی هاستەوخۆ دەداتە تاکەکان بۆ هۆشیاربوونەوە؛ چونکە مرۆڤی ژێر ئەو کەسایەتە کە لە هەڵە و کارەساتی کەسانی تریش فێری سەلامەتی دەبێت، نەک ئەوەی بوەستێت تا خۆی بکەوێتە ناو زەنگاوی تاقیکردنەوە سەختەکانەوە. لەم تەوەرەدا کتێبەکە وەک چەکێکی پاراستن و قەڵغانێکی فکری دەور دەگێڕێت کە خوێنەر هۆشیار دەکاتەوە لە جۆرەها فێڵ، پێوەندیی مەترسیدار، و بەیاری هەڵەشە کە دەکرێت ئەنجامەکەیان تەنها بەهیوایی و پاشگەزبوونەوە بێت. نووسەر توانیوێتی بە بەپەردەیی لەسەر ئەم بابەتانە بنووسێت، تا کەمتر گرنگی هووبڵووی هاستیێ زەقەکان ببات‌ەوە و چاوپۆشی لە کەشە خەزانی و دەروونیەکان نەکرێت.

لە هووی کات و سەردەمەوە، «هەژگاری هەش» بەرهەمێکە بە تەواوی هاوچەرخ و گونجاو لەگەڵ بەربەستەکانی ئەمڕۆدا؛ چونکە لەگەڵ پشکوتنی تەکنەلۆژیا و کرانەوەی کەمگەدا، هەگبەکانی لادان و هەڵخڵتاندنیش ئاڵۆزتر و شاراوەتر بوونەتەوە. لەرەدایە کە پەویستیی خوێندنەوەی بەرهەمی لەم جۆرە دەبێتە زەرورەتێکی حاشاهەڵنەگر بۆ پاراستنی شیرازەی خەزان و ئاگادارکردنەوەی گەنجان. نووسەر هۆشیارمان دەکاتەوە کە چۆن پاراستنی بەها ئەخلاقییەکان، ئەقانییەت، و هۆشیاریی بەردەوام، تاکە هەگبەن بۆ دەربازبوون لەو داوانەی لە تاریکیدا بۆ مرۆڤ دەنرێنەوە.

کتێبی «هەژگاری هەش» زیاتر لە تەنها بەرهەمێکی چاپی یان کتێبەکی هەڤکان؛ ئەم بەرهەمە زەنگێکی ئاگادارکردنەوەی جدی، مانیفێستێکی هۆشیاریی ئەخلاقی، هەنمایەکی خەپارەزیی خەزانی، و بەگەنامەیەکی کەمایەتیی ئەجگار بەنرخە کە دەبێت لە هەموو ماڵێک، کتێبخانەیەک، و لە دەستی هەر گەنجێکدا هەبێت. مامۆستا فەرهاد قادر بە نووسین و ئامادەکردنی ئەم چیرۆکە هاستەقینانە بەم ئاستە بەرزە لە هاشکاوی، خزمەتێکی گەورە و نەمر بە کتێبخانەی کوردی، پەروەردەی خەزانکان، پاراستنی گەنجان لە لادان، و بەرزکردنەوەی

ئاستی هۆشیاریی گشتی کردووە، و بەرهەمێکی نەمری دروستکردووە کە بە بەندگەیەکی بەدەنگ بڵێم زۆر بەهێز هاوار دەکات تا تاکەکانی کۆمەڵگە بە چاوی کراوە و بە ئاگادارییەوە هەنگاو لە ژیاندا بنێن، تا هەرگیز خەیان و ئازیزانیان دووچاری ئەو ڕۆژگارە ڕەشانە نەبنەوە.

لە کۆتاییدا، کاتێک لە دوا لاپەڕەکانی کتێبی «ڕۆژگاری ڕەش» دەبیتەوە، درک بەوە دەکەیت کە ئەم بەرهەمەی مامۆستا فەرهاد قادر تەنها هەوڵێک نییە بۆ گێڕانەوەی کۆمەڵێک تاوان و نەهامەتیی کۆمەڵایەتی، بەڵکو نەخشەڕێگەیەکی لۆژیکی و ڕێنماییەکی ئەخلاقیی قووڵە بۆ دووركەوتنەوە لە داوە شاراوەکانی ژیان. نووسەر بە لێهاتوویی و توانیویەتی چیرۆکە ڕاستەقینەکان بکاتە وانەیەک بۆ هۆشیارکردنەوەی تاک و پاراستنی خۆزان، تا خوێنەر پێش هاویشتنی هەر هەنگاوێک، بیر لە دەرئەنجام و باجێکی ببا تەوە. ئەم کتێبە بەندگەیەکی بەدەنگە کە زەنگێکی ئاگادارکردنەوەی جدی لە ناو ناخی هەموو تاکەکدا لەدەدات و پەیمان دەبێت: تاریکی و ڕەشیی ڕۆژگار بەرهەمی غەفڵەت و کوێرانە هەنگاونانە، و تەنیا بە هۆشیاری، ئاگاداری و بەهاداری دەتوانرێت ڕێگە لە دووبارەبوونەوەی ئەو ڕۆژگارە ڕەشانە بگیرێت. بەگومان «ڕۆژگاری ڕەش» بەرهەمێکی نەمری کتێبخانەی کوردییە کە شایستەی خوێندنەوە، تەئامان و هەمیشە لە بەرچاوگرتنە.

سەرچاوە
ناوێکتێب : ڕۆژگاریی ڕەش
نووسینی : فەرهاد قادر
ساڵی ٢٠١٩